

ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
17-11-2019

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να αποδώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων :

- α) Εθνικές γαίες
- β) Αγροτική μεταρρύθμιση
- γ) Κλήριγκ

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση, τη λέξη Σωστό, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη Λάθος, αν η πρόταση είναι λανθασμένη :

- α) Οι μετακινήσεις ανθρώπων από την αγροτική ύπαιθρο στα αστικά κέντρα κατά τον 19ο αιώνα είχε ως μοναδικό στόχο την εγκατάσταση σε αυτά.
- β) Κατά τα πρώτα χρόνια της ανεξαρτησίας το πιστωτικό σύστημα ήταν συνδεδεμένο με τον βιομηχανικό τομέα που προσπαθούσε να αναπτυχθεί.
- γ) Η στάση των πλούσιων Ελλήνων της διασποράς προς το ελληνικό κράτος καθοριζόταν από τις οικονομικές και πολιτικές συνθήκες των περιοχών στις οποίες δραστηριοποιούνταν.
- δ) Λίγα χρόνια μετά τον πόλεμο, κάτω από την πίεση του προσφυγικού προβλήματος, η αγροτική μεταρρύθμιση ολοκληρώθηκε και οδήγησε την αγροτική οικονομία της χώρας σε καθεστώς μικροϊδιοκτησίας.
- ε) Η αμερικανική εταιρεία ΟΥΛΕΝ ανέλαβε την εγκατάσταση μονάδων παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος στην πρωτεύουσα αλλά και τη δημιουργία σύγχρονου δικτύου αστικών συγκοινωνιών.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Κάτω από ποιες συνθήκες επιβλήθηκε ο ΔΟΕ; Να αναλύσετε τη θετική πλευρά της επιβολής του Δ.Ο.Ε. (Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου) στην Ελλάδα, μετά τον ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897.

Μονάδες 13

ΘΕΜΑ Β2

Ποια ήταν τα κέρδη για την Ελλάδα από τους βαλκανικούς πολέμους και πώς αυτά συνέβαλαν στην οικονομική της πρόοδο;

Μονάδες 12

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από το κείμενο που σας δίνεται:

α) Να προσδιορίσετε τους παράγοντες που επέτρεψαν την επέκταση των δραστηριοτήτων των Ελλήνων κεφαλαιούχων της Διασποράς στην Ελλάδα.

β) Να επισημάνετε τις συνέπειες των επενδύσεων του παροικιακού κεφαλαίου στην εθνική οικονομία της εποχής.

Μονάδες 25

Ο οικονομικός ρόλος του παροικιακού Ελληνισμού

Θα λέγαμε ότι η αναδίπλωση των δραστηριοτήτων του παροικιακού κεφαλαίου στην Ελλάδα τοποθετείται στη δεκαετία του 1870 και οφείλεται σε εξωτερικούς και εσωτερικούς παράγοντες. Οι εσωτερικοί παράγοντες εντοπίζονται στις πιέσεις των ευρωπαϊκών κεφαλαίων στους τόπους δράσης των ομογενών ή στην τάση επέκτασης των εργασιών τους με μια διαφοροποιημένη επενδυτική πολιτική και οι εσωτερικοί, στο ευνοϊκό κλίμα που υπήρχε στην Ελλάδα, στη χώρα που διψούσε για κεφάλαια .

Το πρόγραμμα των κυβερνήσεων Τρικούπη ήταν σταθερά προσανατολισμένο στους κεφαλαιούχους της διασποράς και απέβλεπε στη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών, ώστε να εισρεύσουν τα κεφάλαια στον ελληνικό χώρο. Η εφαρμογή έμμεσης και όχι άμεσης φορολογίας, η χαμηλή φορολογία κληρονομιών, η δασμολογική προστατευτική πολιτική (γαιοκτήμονες – τσιφλικάδες) κ.ο.κ. είναι ορισμένα μέτρα στήριξης και κυρίως προσέλκυσης των κεφαλαιούχων της διασποράς.

Το κεφάλαιο της διασποράς όμως δε δικαίωσε ούτε τις ενδόμυχες επιθυμίες των εφημερίδων που θριαμβολογούσαν, ούτε πολύ περισσότερο τις πολιτικές επιλογές του Χαρίλαου Τρικούπη, που συμπυκνώνονται στη στήριξη του παροικιακού κεφαλαίου για την εκβιομηχάνιση της χώρας, την οικονομική απογείωση και το μετασχηματισμό των δομών της. Η «Κλειώ» της Τεργέστης θριαμβολογεί και συγκρίνει τους ομογενείς κεφαλαιούχους με τους Τουρκομάχους ήρωες του '21. Το παράδειγμά της ακολουθούν και άλλες εφημερίδες της εποχής, πιστεύοντας ότι οι ομογενείς θα πετύχουν την οικονομική ανάπτυξη της χώρας με μέσο την εκβιομηχάνιση. Ο ενθουσιασμός αυτός προκαλείται με την ίδρυση τραπεζών, στις αρχές της δεκαετίας του 1870. Το παροικιακό κεφάλαιο όμως δε δικαίωσε ούτε στο ελάχιστο αυτές τις θριαμβολογίες. Η λειτουργία του στην Ελλάδα δεν είχε αντιστοιχίες και ομοιότητες με τη λειτουργία των ευρωπαϊών κεφαλαιούχων στις χώρες τους, κατά την περίοδο του καπιταλιστικού μετασχηματισμού αυτών. Αυτό είχε βαθύτατη επίδραση στην εξέλιξη της ελληνικής οικονομίας και γενικότερα στην ιστορία της χώρας ως τα μέσα του 20ου αιώνα. Οι διαφορές αυτές οφείλονται και στο είδος των διεθνών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της ελληνικής διασποράς που διαμόρφωσαν την επιχειρηματική της παράδοση και νοοτροπία. Η επιχειρηματική της παράδοση ήταν έντονα εμπορική και εντελώς ξένη προς τη βιομηχανική δραστηριότητα. Επομένως, ο τομέας στον οποίο οι ομογενείς δε θα επενδύσουν ούτε κεφάλαια ούτε τις προσόδους από τις χρηματιστικές τους εργασίες στην Ελλάδα θα είναι ο βιομηχανικός. Το παροικιακό κεφάλαιο προσανατολίστηκε σε μη παραγωγικές επενδύσεις, όπως στην αγορά αγροτικής και αστικής γης, στο εμπόριο, στα δημόσια έργα, και στις τραπεζικές και χρηματιστηριακές δραστηριότητες. Οι δραστηριότητες αυτές των ομογενών κατέγραψαν και τα χαρακτηριστικά των επενδύσεών τους. Οι περισσότερες επενδύσεις ήταν κατάλληλες για εύκολη, ασφαλή ρευστοποίηση και μεταφορά του κεφαλαίου στο εξωτερικό σε επικίνδυνες ή αβέβαιες καταστάσεις.

Σ. Τζόκα, *Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός*, σσ. 36-38.

ΘΕΜΑ Δ1

Με βάση τα παραθέματα και τις ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα:

- Ποιοι λόγοι επέβαλαν στην κυβέρνηση να καταφύγει στη λύση της «διχοτόμησης» της δραχμής;
- Ποιες ήταν οι συνέπειες που προκάλεσε η «διχοτόμηση» της δραχμής το 1922 και το 1926;

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Οι προσπάθειες του Γούναρη για δανειοδότηση από το εξωτερικό αποτυγχάνουν. Οι Αγγλογάλλοι έχουν ακυρώσει όλες τις πιστώσεις από την εποχή της επανόδου του Κωνσταντίνου στην Ελλάδα. Ο Γούναρης αναγκάζεται να ακολουθήσει αντιλαϊκή δημοσιονομική πολιτική. Ο υπουργός οικονομικών Πέτρος Πρωτοπαπαδάκης προχωρεί με νόμο στη σύναψη εσωτερικού αναγκαστικού δανείου ύψους ενός δισεκατομμυρίου πεντακοσίων εκατομμυρίων δραχμών (Μάρτιος 1922). Ο τρόπος εφαρμογής του αναγκαστικού δανείου ήταν πρωτότυπος. Το χαρτονομίσμα που κυκλοφορούσε χάνει τη μισή του αξία. Οι πενήντα δραχμές, για παράδειγμα, που είχε στα χέρια του ο πολίτης, αποκτούν ονομαστική αξία εικοσιπέντε δραχμών. Οι άλλες εικοσιπέντε κατατίθενται στο δημόσιο ταμείο. Έτσι ο ελληνικός λαός, αιφνιδιαστικά, χάνει το μισό του νόμισμα.

Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη, τεύχος Γ', σελ. 101

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Στον οικονομικό τομέα η κατάσταση χειροτέρευε με σταθερά επιταχυνόμενο ρυθμό. Το αναγκαστικό δάνειο που είχε εισαγάγει ο Πρωτοπαπαδάκης με τη διχοτόμηση του χαρτονομίσματος, ενίσχυσε με ένα σημαντικό ποσό το Δημόσιο Ταμείο, αλλά δεν ενίσχυσε καθόλου τη δημοτικότητα της κυβερνήσεως. Από τη διχοτόμηση του χαρτονομίσματος εξοικονομήθηκαν 950 εκατομμύρια δραχμές και από την κυκλοφορία νέου χαρτονομίσματος άλλα 550 εκατομμύρια, συνολικά 1.500 εκατομμύρια. Αλλά και το ποσό αυτό δεν επαρκούσε παρά μόνο για τη συντήρηση του στρατού και την οργάνωση της αποχωρήσεώς του από τη Μικρά Ασία— αν η αποχώρηση αυτή άρχιζε πριν από τον Οκτώβριο[...]

Τον Απρίλιο του 1922 η ελληνική κυβέρνηση κατέφυγε στη λύση του εσωτερικού δανεισμού. Το αναγκαστικό δάνειο του Πρωτοπαπαδάκη, παρά το γεγονός ότι από τις διατάξεις του εξαιρέθηκαν οι ξένοι υπήκοοι και οι ξένες εταιρείες (και έτσι, έμμεσα, αρκετοί ευκατάστατοι Έλληνες), απέφερε στο Δημόσιο Ταμείο το σημαντικό ποσό του 1550 εκατ. δραχμών. Δεν έλυσε όμως το οικονομικό πρόβλημα της χώρας. Η διχοτόμηση του νομίσματος σε «Σταύρους» (την εικόνα δηλαδή του ιδρυτή της Εθνικής Τράπεζας Γεωργίου Σταύρου) και σε «Στέμματα» βοήθησε να αντιμετωπιστούν οι άμεσες κρατικές υποχρεώσεις μόνο ως το φθινόπωρο του 1922 [...]

Η κυκλοφορία του χρήματος διευρύνθηκε επίσης σημαντικά λόγω των δύο αναγκαστικών δανείων που επέβαλε το κράτος στα 1922 και 1926, σε βάρος της συνολικής αναγκαστικής κυκλοφορίας [...] Τη δεύτερη φορά, επί δικτατορίας Παγκάλου, το δάνειο έγινε με τη μορφή της εκ νέου αναγκαστικής κοπής νομίσματος

κατά το $\frac{1}{3}$, και απέφερε το συνολικό ποσό των 1.250 εκατ.δραχμών[...]

Δεν πρέπει να παραγνωρίζεται το γεγονός ότι η υποτίμηση της δραχμής ήταν ένας μηχανισμός που αφενός επέτρεπε στο κράτος να θέτει σε εφαρμογή την παρεμβατική πολιτική του και αφετέρου προστάτευε και ενθάρρυνε την εγχώρια παραγωγή. Η υποτίμηση σήμαινε στην ουσία την αναδιανομή του εθνικού πλούτου υπέρ των κρατικών πρωτοβουλιών αφενός και των αστών επιχειρηματιών αφετέρου. Γι' αυτό, παρά το δημιουργούμενο νομισματικό και δημοσιονομικό χάος, η υποτίμηση ευνοούσε τη δημιουργία και την ανάπτυξη των βιομηχανικών επιχειρήσεων. Όμως, από τη διεθνή σκοπιά, η υποτίμηση ήταν μια διαρκής αιτία διεθνούς καχυποψίας εις βάρος της Ελλάδας και διεθνούς απομονώσεώς της. *Ι.Ε. Έ, τ. ΙΕ', σελ. 198, 301, 333*

ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:

ΚΟΡΟΜΗΛΑ ΤΑΤΙΑΝΑ

ΧΑΡΙΤΟΠΟΥΛΟΥ ΜΕΛΙΝΑ